

„Праця“

Український просвітний тижневник
в Бразилії
виходить в Продентополіс кожного
Четверга.

Передплата
в Бразилії:

Річно 8\$000,	піврічно 5\$000.
Для Галичини річно	72 корон.
Для України	36 рублів.
Для Півн. Америки	2·50 дол.
Для Канади	2·50 дол.
Для Аргентини	6 пез.

ПРАЦЯ

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руське ми серце і віра руська“. — З Рус. пс. Маркіяна Шашкевича.

Ми Українці до скону
В нас є сила Козаків!

Однока Українська Часопись у Бразилії.

Не розлучать нас ні море,
ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

Високоповажані Українці!

Слава Ісусу Христу!

Усім нам відомо, що у Куритибі, від початку української еміграції у Бразилію, осіло не мале число Українців. З бігом часу, хоч деякі відійшли на бік — не причисляючись до нашого народу — інші остали вірними і Церкві і Народові.

Забігами бл. п. місіонара, о. Антонія Мартинюка ЧСВВ. куплено в початках еміграції дім і його перебудовано на каплицю. Ся маленька капличка деревляна стойть до нині в стороні так званій Campo de Galicia.

Она вже хилиться до упадку арестувати її не оплатиться. Одинокий вихід з нашого клопоту є будувати нову съятиню муровану, не велику, задержуючи однак стиль східних церков.

У Куритибі, в столиці Парагваю, поручиних съятинь мусить бути і наша съятиня нашого обряду.

Від коли осів в Куритибі съященик на сталий побут з Чина ОО. Василиян, о. Рафаїл Криницький, у неділі і съята, каплиця не примістить вже тих усіх Українців, які хочуть брати участь в богослуженню.

З сеї причини, будова нової церкви української, католицької, в Куритибі є справою необхідною.

Се справа така пекуча, доконечна, що кождий Українець на провінції признати мусить вагу сеї справи. Не кажемо вже про нас самих, що мешкаємо у Куритибі, як поділає на нас у будуччині нова гарна съятиня, поставлена милосердними серцями добрих людей.

З сего приводу

куритибські зібрані під проводом о. Рафаїла ЧСВВ. вибрали по-низше підписаний комітет будови нової церкви укр.-кат., в Куритибі.

Комітет сей апелює отсім письмом, отсею дорогою до милосердих сердець українських, усіх провінцій у Бразилії, щоб нам хотіли допомогти збудувати нову съятиню.

Братя Українці!

Поможіть нам усім ділі великім. Нас у Куритибі є мало, нам самим годі діпнати діла, але за допомогою Вашою стане нова съятиня, а нею піднесеться і значінє наших Українців і обряду нашого східного.

Хто пожертвую 100\$ стає ктиром церкви Благовіщення Преч. Діви, того імя буде вписане в золоту книгу і у кожду першу пятницю місяця буде правитись съв. Літургія за Добродіїв, котрі своїми жертвами поставили храм.

Жертви свої просимо слати через vale postal на адресу місцевого съященика:

Rev. P. Raphael Krynickij OSBM.
Curitiba, Caixa postal 319.

Ми живимо в собі сильну непохитну віру, що при помочі Пресвятого Ісусового Серця, Преч. Діви Марії заступниці храму, великих угодників Бога: Василія Йосафата, при підпомозі милосердного українського загалу, ми діждемось нової съятинї. А та съятиня, которую наміряємо ставити, гуртувати ме нас у католицькій вірі і скріпити наші почуваня обовязки до народної працї.

Комітет будови церкви української в Куритибі:

O. Рафаїл Криницький ЧСВВ., Олекса Лахачинський, Іван Купчак, Іван Кутний, Янко Стадник, Нестор Павлович, Роман

ка правдива організація, котра нас держить не лиш при вірі, але при нашім обряді, і народі — се наша церков. Хто може, найзложить, всяких жертводавців, або складки Редакція не відмовіть місця, коли сего жертводавці зажадають.

Редакція.

Український Народ!

Твоє найстарше Товариство, Твоя «Пресвіта» промовляє до Тебе!

Ти вслухайся добре в сю мову! Не надумуйся довго! Послухай того голосу що звертається до Тебе з повним довірям!

«Пресвіта» має довіря до Тебе, Український Народе!

Був час, коли польський Сойм давнього Королівства Галичини поставив Твоїй «Пресвіті» понижуючу умову, писати для Тебе так книжки, як се подобається Соймови. Інакше відмовить він належної підмоги із Твоїх власних податків. Тоді приказав Ти, Український Народе, не приймати підмоги, бо Твоя честь не позволяла на те. Ти поспішив рівночасно з багатими жертвами на ціли Твоєї

«Пресвіти» і дав їй у руки велике оружя, повну незалежності від усіх підмог.

Часи змінилися. Велика війна знищила зовсім майно Твоєї «Пресвіти». Її філії перестали існувати, а іх майно також знищено. Її читальні порозбивані пониженні. Її члени здесяtkовані. Одні погибли на війні, других забрали страшні пошести, ще іншим прискорили смерть австрійські і сучасні Талергофи, а многі-многі розкинені по цілому світови не можуть єще найти дороги до своєї родини до своєї землі!

Та проте Ти зостався, Великий. Нелоборний, Безсмертний Український Народе!

Для скріплення сеї живової величі і непоборності є найгарячішим бажанням Твоєї «Пресвіти» подати Тобі в отепах прикрайних годинах найпотрібнішу роздалу

„PRACIA“

Jornal semanal para os
Ucranianos no Brazil.
Publica-se em Prudentopolis
as Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс. від
стиха. Більші по 200 рс. За вся-
кі оголошення платить ся згори.

PRACIA
Prudentopolis
Paraná — Brazil

ВИДАВЦІ: Видавнича спілка.

да. Як дещо навіть заціпіла в останніх роках розійшлося зовсім.

Добра книжка буде Тебе Український Народе, кріпти, буде підсичувати Твою силу, не дасть Тобі упасти, поведе Тебе до гарної, світляної будучності.

Словнити отсю постапову бажання не може Твоя «Пресвіта». Недостає їй фон-дів ні на дуже дорогий пашір, ні на коштовні видатки друків. Всякі жерела доходу повисихали. Твої «Пресвіти», найшлася на початку другого підсічття в такім положенні, в якім була при своїх засновинах, убогим незасібним Товариством. Нічого не поможет нарикання на недостачу видавництв, на за-недбання обовязку Твоєю «Пресвітою» коли Ти Український Народе, не зложиш для Себе самого міліонового основного фонду на видавництва потрібних і необхідних книжок!

Тому закликає Тебе, Український Народе Соборної України:

Створи в найкоротшім часі отсей га-ряче бажаній міліоновий видавничий фонд!

Тому закликає Тебе, Український Народе Західної області. Твоя «Пресвіта»: Обновлій філії і читальні «Пресвіти»!

Присилайте всі залеглі досі членські вкладки!

Приступайте сотками тисячів у членії Твоєї «Пресвіти»!

Наєслай нестримним потоком багаті жертви до каси Товариства!

Тому закликає Вас, Брати і Сестри в Америці і всюди на еміграції: Памятайте на Рідний Край і Його потреbi!

Надслайте свої жертви на видавництва і перешайті його Товариству «Пресвіти» у Львові!

Тому звертається до всіх Українських Інституцій і Товаристств, зокрема до касових і економічних:

Приайдіть із видатною поміччю для того Товариства, котре є Вашою Духовою Матірю. Її згріт є Вашим зростом. Її

реставрувати її не оплатиться. Одинокий вихід з нашого клопоту є будувати нову святиню муровану, не велику, задержуючи однак стиль східних церков.

У Куритибі, в столиці Парани, поруч інших святинь мусить бути і наша святиня нашого обряду.

Від коли осів в Куритибі священик на сталий побут з Чина ОО. Василиян, о. Рафаїл Криницький, у неділі і свята, каплиця не примістить вже тих усіх Українців, які хочуть брати участь в богослуженню.

З сеї причини, будова нової церкви української, католицької, в Куритибі є справою необхідною.

Справа така пекуча, доконечна, що кождий Українець на провінції признати мусить вагу сеї справи. Не кажемо вже про нас самих, що мешкаємо у Куритибі, як поділає на нас у будуччині нова гарна святиня, поставлена милосердними серцями добрих людей.

З сего приводу, за відомостию і благословенiem Преосвященого Епископа паранського, Їх Ексцепленції Йоана Фр. Браги, як та-кож за дозволом настоятеля місії ОO. Василиян у Бразилії, Впр. о. Ігумена Маркіяна — Українці

тором церкви благовіщень, Діви, того ім'я буде вписане в золоту книгу і у кожну першу п'яницю місяця буде правитись сьв. Літургія за Добродіїв, котрі своїми жертвами поставили храм.

Жертви свої просимо слати через vale postal на адресу місцевого священика:

Rev. P. Raphael Krynickij OSBM.
Curityba, Caixa postal 319.

Ми живимо в собі сильну непохитну віру, що при помочі Пресвятого Ісусового Серця, Преч. Діви Марії заступниці храму, великих угодників Бога: Василія Йосафата, при підпомозі милосердного українського загалу, ми діждемось нової святині. А та святиня, которую наміряємо ставити, гуртувати ме нас у католицькій вірі і скріпити наші почування обовязки до народної праці.

Комітет будови церкви української в Куритибі:

О. Рафаїл Криницький ЧСВВ., Олекса Лахачинський, Іван Купчак, Іван Кутний, Яцко Стельмах, Никола Лисий, Гавриїл Рева, Роман Явдошин, Маріян Качаловський, Юрко Іванків, Теодор Середицький, Дмитро Лахачинський, Теодор Вонс, Кость Бурбела, Ст. Коцан, Григорій Багрій, Яків Каровець, Михайло Шевчук.

Братя Українці! Не відкажімся від сеї просьби. Дуже ясно ми бачимо, що одино-

го підмоги із твоїх власних податків. Тоді приказав Ти, Український Народ, не приймати підмоги, бо Твоя честь не позважала на те. Ти поспішив рівночасно з багатими жертвами на ціли Твої «Просвіти» і дав їй у руки велике оружя, повну незалежності від усіх підмог.

Часи змінилися. Велика війна знищила зовсім майно Твоєї «Просвіти». Її філії перестали існувати, а іх майно також знищено. Їх читальні порозбивані понищені. Їх члени здесяtkовані. Одні погибли на війні, других забрали страшні пошести, ще іншим прискорили смерть австрійські і сучасні Талергофи, а многі-многі розкинені по півому світові не можуть ще найти дороги до своєї родини до своєї землі!

Та проте Ти зостався, Великий. Нелоборний, Безсмертний Український Народ!

Для скріplення сеї живлової величі і непоборності є найгарячішим бажанням Твоєї «Просвіти» подати Тобі в отсіх прикрайних годинах найпотрібнішу розраду й потіху, дати Тобі добру книжку, дати Тобі найвірнішого товариша й приятеля в живім друкованім слові. Його недостача під теперішну пору незвичайно шкідлива. Перш усого відчувається недостача популярної літератури, яку знищили воєнні часи, інвазії й окупації всякого ро-

тому Закликай все, що роде Соборної України:

Створи в найкоротшім часі отсей га-

ряче бажаний мілоновий видавничий фонд!

Тому закликав Тебе, Український Народ Західної області. Твоя «Просвіта»:

Обновлій філії і читальні «Просвіти»!

Присилайте всі залеглі досі членські вкладки!

Приступайте сотками тисячів у члени Твоєї «Просвіти»!

Наїслай нестримним потоком багаті жертви до каси Товариства!

Тому закликав Вас, Брати і Сестри в Америці і всюди на еміграції:

Памятайте на Рідний Край і Його потреби!

Надспілайте свої жертви на видавництва й перешліть його Товариству «Просвіта» у Львові!

Тому звертається до всіх Українських Інституцій і Товаристр, зокрема до касових і економічних:

Прийтіть із видатною поміччю для того Товариства, котре є Вашою Духовою Матір'ю. Її згіст є Вашим зростом. Її занепад — Вашим занепадом!

Тому звертається до Тебе, Українське Правительство:

В зрозумінні великого і важного завдання Товариства «Просвіта» підприйого змагання, як чинника Тобі найбільше потрібного!

стелилося по небі: в другім, зустрівши щось дуже горюче, зривалось воно як вихор, свистіло й летіло в гору до самих зір, і відірване клочка його гасло далеко під небом. Там обгорілій, чорний монастир, як суворий, картезіанський чернець, стояв грізно, показуючи за кождим відблиском пожару свою понуру величність; там горів монастирський сад; здавалося, немов було чути, як дерева пікварзали, обвиваючись димом, і коли вогонь вилітав, він раптом освічував фосфоричним, лілейно-вогняним світлом доспілі грони слив або обливав червоним золотом там і сим жовтючі груші; й тут таки серед них чорніло висаче на стіні будівлі або на гляці тіло бідолашного Жіда або черця, що горіло разом з будівлею в огні. Над вогнем вилися птахи, наче купа темних маленьких хрестіків на вогнячім поді. Обложене місто, здавалося заснуло; його шпилі, дахи, частокіл і мури тихо виблискували від заграви далеких гожарів. Андрій обійшов козацькі ряди. Боги, що біля них спідла варта, бт-от, здавалося, погаснуть, тай самі варто в спали, попоївши чого-небудь на весь козацький смак. Він здивувався трохи такій безпечності, подумавши: «Добре, що нема близько сильного ворога, то й нікого боятись». Нарешті й сам він підійшов до одного всза, віліз на нього й ляг горілиць, підклавши під голову обидві руки; але він не міг за-

снути і довго дивився на небо: воно все було перед його очима; чисте й прозоре було повітре; гущина зір, що складали молочну дорогу й поясом ішла по пебі, була вся залита світлом. Хвилинами Андрій наче забувався, і якийсь леген'кий туман дрімоти застияв як мить перед ним небо, відтак весь прояснювалося, і знову ставало видно.

В сю хвилину здавалось йому, наче перед ним майнуло якийсь дивне чуже обличчя. Думаючи, що то була звичайна сонна мара, яка в сюж мить розійдеся, він дуже розплющив свої очі й побачив, що над ним наче похилилося якесь вспінене високе лице й дивиться йому прямо в очі. Довге, чорне як вуголь волосе, невbrane, розплатдане вилазило зіл темної нақинтої на голову плахти; страшний блеск погляду й мертвєцьке смагляве обличчя, що вирізувалося острими чертами, примушувало думати, що се була мара з того світу. Він поневолі склонив рукою пистолю й ірошів майже корчево:

— Хто ти? Коли нечистий дух — ще знає з очей; коли живий чоловік, то не в пору жарти задумав, — убю з одного прицилу.

Замість відповіді, мара прикладала пальці до губ і, бачилося, благала, щоб він мовчав. Він опустив руку і став придивляти ся до неї пильніше. Пе довгім

М. Гоголь.

Тарас Бульба.

(ПОВІСТЬ).

14)

Але не згодиться палкому юнакові із старим: у кожного своя вдача, й не одними очима дивить ся кождий на те саме діло.

Тим часом надійшов полк Тараса, приведений Товкачем; з ним було ще два осаули, писар та інша полкова старшина; всіх козаків набрало ся більш як чотири тисячі. Було між ними чимало й добровольців, що самі піднялися, свою волею, без п'яного примусу, скоро тільки почули, в чим діло. Осаули привезли синам Тараса благословенне від старінької матері й образки з кипарису від мексигорського Спаса. Повибрали на себе святі образки оба брати й задумались, поневолі, згадавши свою стару матір. Що пророкує їм її благословенічне? Чи побіду над ворогом і веселій поворот з добичною і славою, на вічний спомин в піснях бандуристів, чи може... Але незідома будучина і стойг вона перед чоловіком, немов осінній туман, що піднявся з болота; мов подурле літо в нім птаство то вгору, то вниз, черкаючи крильми, не пізнаючи одноного голубка не бачить шуліки, шуліка не бачить голубки, й ціхто не знає як за ділко летіть він від своєї ноги!

Остан швидко взив ся до діла й давніо-

пішов до куреня, але Андрій сам не знає чого, почував якусь нудьгу на серці. Вже козаки повечеряли. Вечір давно погас і липнева чудова ніч обгорнула повітре; але він не йшов до куреня й не лягав спати, а дивився, мов зачарований, на всю картину, що розложила ся перед ним. Небо було засяне безліччю зірок, що мигтіли тонким і гострим світлом. По полю далеко й широко були розложені вози з висячими мазницями, облитими дехтю, з усиким добром і харчами, заграбованими у ворога. Коло возів, під возами й далі від возів, — усюди було видко купи Запорожців, що порозлягались на трапі. Вони всі спали в малювничих положенях: дехто поклав під голову мішок, дехто шапку, а дехто й бік свого товариша. Шаблі, рушниці, люлька з коротким цибухом, з мідяними бляшками й зелінними протичками, кресало, кремінь і губка — все було нерозлучно коло кожного козака. Тяжкі воли, підвернувшись під себе ноги, лежали величими біливими купами й виглядали здалека мов сріб камінне, розкидане по полю. З усіх боків у траві вже храпло спяче вояцтво, а з поля відкликались йому дзвінким іржанием козацькі коні, речмствуючи за свої спутані ноги. А тим часом щось величаво-грізне мініало ся з красою липневої ночі. То була залігра вожарів, що догоріли по околицях. В однім місці полуся спокійно й велично

І коли Ви всі сповіште Ваш обов'язок супроти «Просвіти» коли дадете її сиди, коли ободрите її Вашим життю ділом, коли відберете від неї журу про матеріальне існування, тоді сповнить «Просвіта» вслике завдання, яке Вона прияла на себе.

Отсей голос нехай рознесеться вічевим дзвоном по всій Україні і всюда там до гомонить Українське Слово!

Твоя «Просвіта» цевня, що сей голос в дібетися могутнім відгомоном у кождім українськім сердцю, що за пим піде, хто тільки жив на Україні.

Міліоновий основний видавничий фонд повстане, як Ти, Український Народ тільки того забажаєш!

Тим ділом Ти будеш гордитися, як гордішся всіма Твоими визвольними зрицями давньої і нової Доби.

А над міліоновим фондом виднітиме гордій напис:

„Народ собі“.

У Львові, дня 5. лютого 1920 р.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТИ“ У ЛЬВОВІ.

I. Кивелюк, Др. Іван Брик.
голова секретар

ЗА ВИДАВНИЧУ КОМІСІЮ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТИ“.

Др. І. Раковський, В. Дорошенко,
голова заст. голови
М. Галущинський,
член комісії.

Призбирани гроші й жертви прислати на Видавничий Фонд Товариства „Просвіта“ на книжочку щадну ч. 12.700 Товариства „Дністер“ у Львові, ул. Руська, ч. 20.

Львів освободили Українці!

Американські часописи доносять, що Львів заняли не большевики але місцеві галицькі Українці, які підняли загальне повстання проти Поляків. Часописи дістали з Львондому спеціальні телеграми, що в цілій східній Галичині вибухло українське повстання і що повставші Українці заняли Львів. Філадельфійський дневник „Пресс“ 6. липня подав знова коротку вість, що ведеся боротьба з „большевиками“ під Перемишлем.

Коли наспілі перші вісти про заняте Львова большевиками повставав сумнів, відразу щоб Львів могли занести большевики, бо їх лінії трохи задалеко; ми здогадувались, що це могли зробити тільки українські повстанці в Галичині.

Заява місцевої ради

личину та організують там комісію рятувати.

Потверджене вісти про повстання в Галичині подає послідне видання ньюйорського „Глоб“ з 6. м. м., де була поміщена телеграма, що Східну Галичину і Львів заняли зревольтовані Українці.

Для характеристики тутешньої преси тут зазначаємо, що вість про заняття Українцями Львова була тут вже три тижні перед цим, як її вперше помістили деякі часописи; вони з огляду на польську позичку дістали вказівки не містити нічого, що зашкодило цій позичці, отже не містити ніякої згадки про польські невдачі.

Коли в теперішню пору наші галицькі браття піднялися з оружием в руці проти польського губителя і ката, то це єсть тільки нове геройство наших тяжко досвідчених братів і не тільки додатком невмірущої сили і організації спосібності але й рівночасно доказом що Галичина поновно може відігравати першорядну роль в будові української самостійної держави. Народ, що по шістьох роках найстрашніших воєнних нещасть, народ що опущений цілим світом і зданий на свої власні сили не опустив безрадно рук але поновно зривається до смертельної бою, щоб вигнати польського наїздника, не вмрле і не загине. Чолом перед героями.....

Польські лінії на півдні розторощені.

Большевицькі війська зовсім розторощили ціле південне польське крило. Большевицьке правительство доносить про віднесену над Поляками побіду в битві коло Старо-Константинова, відки викинено Поляків.

Большевицькі війська дійшли до Летичева, 24 миль на схід від Проскурова а в своєму наступі почад Дністром заняли Могилів Подільський.

На Волині большевики дійшли до зелінниці Клеван. Поляки відступають перед напором кінноти генерала Буденного на Волині і дійшли на деяких місцях до старої німецько-російської боєвої лінії.

Береги ріки Стиру і інших в цій окрузі є ще з німецьких часів охоронені запорами з кільчастого дроту а на горах остали ще побудовані конкретові вежі где стояли німецькі гармати.

Загально панує переконання, що Поляки на цій лінії задержаться до оборони.

Цілий польський фронт розбитий.

Цілий польський фронт від Припеті по гори Карпати зовсім розлетівся і положене єсть скрайно критичне — як заявляє французький деннік німецького правительства „Альгемайн Цайтунг“ на підставі дословів звідомлень. Московські большевики, які пруть на захід від Києва і Рівного

кої столиці. Поляки не хотять пустити їх до Львова, бо очевидно бояться що очі беззтороннього видця оглянули всі знищення, яких вони в Галичині доконали на нас і аби хтонебудь з чужинців почув про ті муки, які український народ підносили польським яром.

Польське Пресове Бюро

подає за німецькими денниками, що начальство желізничних німецьких товіриств видало розказ своїм членам повстриматися від служби при транспортах війск коаліції до Польщі проти Росії через Німеччину.

(“Час“.)

Здемасковані.

„Наруд“, варшавський часопис, зближений до Пілсудського, оголосує тайний документ, на основі котрого бачимо, що відомий провідник вшех поляків Станіслав Грабський, стояв на услугах гр. Бобринського і ген. Бруслова, агітуючи за прилученням Польщі до Росії. Цей тайний документ, компромітуючий ватажка українсько-жерних вшех поляків викликав здивованнє серед Поляків.

(Укр. пр. Бюро.)

„Пробій“ скінчив марне життя.

Знана ця газетка польських дідичів писана по українські закінчила мізерне та чорне своє життя і перестала виходити. Ніхто з наших селян не хотів її задармо читати, тому „польські Комітет Оброни Народовий“ припинив видання „Пробоя“. Цікаве, який новий „Пробій“ появиться в будуччині. Про це ми певно не забудемо повідомити наших читачів, а спеціально чесних дописувателів з Газети Польської.

ВСЯЧИНА.

Україна для Українців. „Напшуд“ з 7. червня подає такий голос французького часопису „Віктоар“ з дня 10. мая: Бруслов виступає проти польської інтервенції на землях, котрі від давніх часів належать до російського народу. Однаке Україна належить від давніх часів до Українців, а не до московських Росіян. Ці останні заняли її як в 1793 р. проти волі її мешканців. А перед тим Україна напротяг 4 століть належала не до Московщини, але до Польщі. Нині Україна належить Українцям.

Індуси вислали Ленінові телеграму з проханням, щоб Росія змілосердилася над 360 міліонами індуського населення й освободила його з ярма англійського капіталізму.

Литовська Конституанта ухвалила демократичну республіку. Тимчасовим президентом вибраний Стульгинський. Дотеперішній президент Сметана кандідуватиме знов і правдоподібно буде знов вибраний.

З Урядових кол Німеччини доносять, що Німеччина не дасть згоди на транспорт французьких військ через німецьку територію для допомоги Польщі проти большевиків, по-кликаючись на свій нейтралітет.

Німці в Чехії домагаються національних округів з тим, щоб мали в них право розпоряджати зібраними там податками.

В Румунії відбуваються баденівські вибори. Стріляють селян і робітників, тортурують

сити поступати з тих земель, що не належать до Польщі, а прийде час, що хто знає чи не стратить земель, що до неї правно належать. Пишуть часописи що Броди і Гусатин в руках большевицьких а послідні вісти доносять, що майже вся Східна Галичина вже не підпанованім ляцким.

Польща благає о мирі большевицьких подаючи свої условини. Больщевики, чуючись в силі, не приймають ляцких условин, але подають свої. Непоможуть, здається і ляцкі коси, не дадуть ради і ляшки, бо інших союзників не мають, щоб їм помогли.

Доходить вісти, що копальні в околицях Дрогобича горять. Що за причини того, годі певно сказати.

В Східних Прусах Німці розброїли 5.000 Поляків, котрі утікли там перед большевиками. Се раз відвага!

Столиця Польщі Варшава в страху, бо большевики в коротці мають замір еї відвідати, а правдою вже близько неї. Навіть Франція не криється з тим що большевицтво має силу. Больщевицький рід буде узаний, коли згодиться на заплачене довгу російського.

В Італії працюють, щоб придушити рух большевицький.

На Литві панує революція большевицька.

Делегат большевицький заявив, що Росія ніколи не мала заміру вести війну з Польщею, однак мусить боронити щоб Польща не брала земель, що до неї не належать,

З Бразилії.

Сими днями прибув до Паранаїви перший бімецький корабель тягаровий та привіз 150 тон всякого товару.

На приняті белігійского короля в Ріо вже приготовляють єї щедрі суни.

В Ріо Гранде до Суль гому пару днів впав сніг 20 см. висоти.

В Куритибі вже не чути про слабість тифусу.

В Аргентині — Апостолес падають по трох дощі. Церков українська вже побита, внедовзі буде в ній правити. Кооператива українська гарно розвивається.

В школі українські 50 діточок, а учителює п. І. Старський.

Позір Українці кольонії Вера Гварані! Дня 19. серпня в съвата Преображення І. Хр. по богослужінню рідні загальни збори

Львів освободили Українці!

Американські часописи доносять, що Львів заняли не большевики але місцеві галицькі Українці, які підняли загальне повстання проти Поляків. Чаючи дістали з Лондону спеціальні телеграми, що в цілій східній Галичині вибухло українське повстання і що повставші Українці заняли Львів. Філадельфійський дневник „Прес“ 6. липня подав знова коротку віст, що ведеся боротьба з „большевиками“ під Перемишлем.

Коли наспілі перші вісти про заняте Львова большевиками повставав сумнів, відразу щоб Львів могли заняти большевики, бо їх лінії трохи задалеко; ми здогадувались, що це могли зробити тільки українські повстанці в Галичині.

Зараз маємо повне підтвердження нашого здогаду. З послідних большевицьких звідомлень виходить понад всякий сумнів, що большевики ще навіть не дійшли до границь Галичини і щойно тогоднішний „Форвард“ приніс вістку, що большевики мали вступити в Га-

лосю, шиї і пів-голих смугліх грудях пізнати він, що то була жінка. Але вона не була тутешня; все лице її було смугле, виснажене недугою; широкі впливі виступали над над запалими щоками; вузенькі очі були дугою прорізані вгору. Чим більше він вдвівлявся в її черти, тим більше вони здавались йому знакомі. Нарешті він не втерпів і зачитав:

— Скажи, хто ти? Мені здається, немов я тебе знав, або бачив тут?

— Два роки тому в Київі?

— Два роки тому... в Київі... проказав за нею Андрій, силкуючись нагадати все, що остало в його памяті з колишнього букацького життя. Він ще раз подивився на неї пильно і раптом гукнув на весь голос: — Ти Татарака! горнична у панянки, дочки воєводи!

— Це! — прошептала Татарака, склашши благаючо руки; вона дрожала на всім тілі й оглидалась, чи хто не пробудився від голосного крику Андрія.

— Скажи, скажи, чого, як ти тут? — питав ся Андрій, задихано шепочучи й перериваючи раз-у-раз мову від внутрішнього хвилювання. — Де паничка? Живе ще?

— Вона тут, у місті.

— В місті? — проговорив він, знову трохи не крикнувшись й почув, що вся кров нараз ударилася до його серця. — Чого-ж вона у місті?

ціле південне польське крило. Большевицьке правительство доносить про віднесену над Поляками побіду в битві коло Старого Константинова, відки викинено Поляків, Больщевицькі війська дійшли до Летичева, 24 миль на схід від Проскурова а в своєму наступі по над Дністром заняли Могилів Подільський.

На Волині большевики дійшли до зеленини Клеваня. Поляки відступають перед напором кінноти генерала Буденного на Волині і дійшли на деяких місцях до старої німецько-російської боєвої лінії.

Береги ріки Стиру і інших в цій околиці є ще з німецьких часів охоронені запорами з кільчастого дроту а на горах остали ще побудовані конкретові вежі где стояли німецькі гармати.

Загально панує переконання, що Поляки на цій лінії задержаться до оборони.

Цілий польський фронт розбитий.

Цілий польський фронт від Припеті по гори Карпати зовсім розлетівся і положення є скрайно критичне — як заявляє п'явурядський деннік німецького правительства „Альгемайнє Цайтунг“ на підставі дословінських звідомлень. Московські большевики, які пруть на захід від Києва і Рівного стрічають тільки величезний слабій опір з історії Поляків.

Поляки не пускають представника Ватикану до Львова.

Довідуємося — пише віденський „Український Прапор“ — що Апостольський Візантійський о. Дженоці, який під цю пору перебуває у Варшаві не може виїхати з польської

сільського народу. Однаке Україна належить від давніх часів до Українців, а не до московських Росіян. Ці останні заняли її як в 1793 р. проти волі її мешканців. А перед тим Україна напротяг 4 століття належала не до Московщини, але до Польщі. Нині Україна належить Українцям.

Індуси вислали Ленінові телеграму з проханням, щоб Росія змилосердилася над 360 міліонами індуського населення й освободила його з ярма англійського капіталізму.

Литовська Конституція ухвалила демократичну республіку. Тимчасовим президентом вибраний Стульгинський. Дотеперішній президент Сметана кандидуватиме знов і правдоподібно буде знов вибраний.

З Урядових кол Німеччини доносять, що Німеччина не даст згоди на транспорт французьких військ через німецьку територію для допомоги Польщі проти большевиків, по-кликаючись на свій нейтралітет.

Німці в Чехії домагаються національних округів з тим, щоб мали в них право розпоряджати зібраними там податками.

В Румунії відбуваються баденівські вибори. Стріляють селян і робітників, тортурують кандидатів і т. і.

В Бесарабії вибухло повстання селян. Румунські бояри втікають у Ясси Букарешт.

Найновіші вісти.

ПОЛЬЩА в теперішніх хвилях находитися в біді. По кровавих битвах, та по великих стратах му-

З Бразилії.

Сими дніми прибув до Парагвай перший пімецький корабель тягаровий та привіз 150 тон всякого товару.

На приняті белігійського короля в Ріо вже приготовляють сідри суми.

В Ріо Гранде до Суль тому пару днів впав сніг 20 см. висоти.

В Куритибі вже не чути про слабість тифусу.

В Аргентині — Апостолес падають по трох доці. Церков українська вже побита, внедовзі буде в ній правити. Кооператива українська гарно розвивається.

В школі українській 50 дітів аудиторію п. І. Сітарський.

Позір Українці кольонії Вера Гварані

Дня 19, серпня в съято Преображення І. Хр. по богослужінні річні загальні збори товариства «Українського Шкільного Союза».

Справоздання теперішнього заряду, тайний вибір зараду, вписи нових членів, оплачувані річної вкладки. О численні участі всіх членів просить зарад.

Правдивий патріотизм, пізнається завсідь по ділах патріота. Українці! даймо доказ і свого патріотизму жертвуючи яку небудь лепту на наші українські фонди!

виході з церкви. Як прочитав цар ту тверду волю Україна — страшно розлютився. Побачив, що жадних позорів не вигадає, а треба робити простим насильством. Тож зараз же звелів приарештувати Полобутка і всю старшину і вкинути їх в тюрму. Там їх мучили, катували, і там у тюрмі Полобуток і вмер.

XII.

Не довго потяг по Полобутку й сам Цетрогнобитель. Полобуток умер 18-го грудня 1724 р. а Петро 25-го січня 1725 р. Царицею стала жінка Петрова Катерина I. Вона хотів і випустила старшину з тюрем, але звеліла усім до смерті жити в Петербурзі. А 20 тисяч козаків і 2 тисячі бунчукових та значкових товаришів і всю гетьманську гвардію за те, що дімагалися своїх прав, звелено післати за кару в другий перський похіл...

По Катерині царем став Петро II. що дав Україні полекшу: вернув деякі права і вольності Україні і дозволив вибирати гетьмана. Вибрано Данила Апостола. Але як умер Петро II. і царицею стала Ганна Іванівна, то знов заборонено вибирати гетьмана, а замість «Малоросійської Колегії» заведено «Правлення гетьманського уряду», а по нашему — «не вмер Данило, так болячка вдавила», бо чи не все одно, як називається ся те ярмо що мені тише тисне?

(П. ч буде)

Дітічний Кутік

ЛЮБІ ДІТИ ЧИТАЙТЕ СЕ, АЛЕ КІЛЬКА РАЗ 15) І ЗАДЕРЖІТЬ СЕ В СВОЇЙ ПАМЯТІ.

Отак... «Доборєлась Україна до самого краю». Загуляла Москва по нашій землі. В Полтаві, Чернігові, Переяславі, Старобілі т. д. поставив цар своїх командантів, котрі за ніч не мали наших полковників: всюда почали ся московські порядки, нові податки прийшли на людей. Ой лихо, лихо...

Ще раз «щає Полобуток скаргу до царя, а ініціює приходити: «Полобуток, генеральний писар Савич і генеральний суддя Чорний пехай зложать свою достоїн-

ство і не гаючи ся їдуть до Петербурга а над військом українським начальником буде князь Галичин... Се вже кінець, кінець...

Поїхав Полобуток до Петербурга, а князь Галичин, боячи ся повстання козацького, зараз же відрядив всі українські полки геть з України в степ, наче-б то проти Татар, хоч жадних Татар там не було. Цар же затримав Полобутка в Петербурзі, а на Україну вислав Румянцева. Сей Румянцев мав питати на Україні, чи не робить народови кривд козацькі старшини. Цар думав, що певне знайдуть ет невдоволені, понаписують скарги, а тоді можна буде сказати: «Дивіть ся! Нащо вам ваші гетьмани й старшини, коли вони над вами таке вирабляють? — під тим позором скасувати гетьманство. Ала так не вийшло: Україна сама прислала цареви свою волю на письмі. Була уложенена грамота, під котрою підписало ся дуже багато старшини і козаків, а в тій грамоті говорило ся, бажаємо приверненя давніх прав, бажаємо вибору нового гетьмана, бажаємо скаговання «Малоросійської Колегії».

Сю грамоту мало везти до царя і двох сотників, але «Малоросійська Колегія» перехопила тих сотників і не пустила в Москву. Тоді тихим взяє грамоту канцлер Іван Романович, поїхав до Петербурга і там подав ту грамоту цареви саме при-

Несім поміч дітям-сиротам.

Перегомоніли горячі зазиви спішити в поміч нашим жертвам війни, устали грімкі заклики збирати жертви на оборону України. Мабуть Україна вже та свободна-вольна, а діти сини єї проживають у гаразді-добрі! Так вже і злизна їм поміч? Кождий спізнає, що се в устах моїх іронія; так Україна наша не вольна а переходить тепер страшні муки терпіння, може і більші чим коли: діти-сини єї у крайній нужді караються, з голоду та холоду нидіють гинуть. Іза мало рук якіби несли поміч ратунок, за мало усі якіби сказали слова потіхи-розради.

Тай нам затихли клічи "несім поміч братям", чом скрились ті проводи, що раніш так гарними словами заохочували збирати жертви для нашої Вітчини, любої України? Хиба огонь той перший був штучний ішов із інших мотивів а не з чистого чувства любові своєго рідного Краю-Народу?

Не було с того длч себе користи намацальної, тому і стихли скрились ті, хрунівство другим закидували, нині відай самі хруннями хиба стали. Чайже і нині і вони ті "перші Українці" на всю Бразилію знають як сироти бідні плачуть, як марніють, гинуть, чайже і нині могуть принайменше в своєму окруженню збирати хотьби найменші жертви для любої Ненкі України, для якої вони раніш не жахались поносити тяжкі труди, невигоди, юздили аж до Ріо. Не вже вони нині не Українці?

Так, не час нам ще спочити; даючи наші перші жертви ми на волос не збідніли. Служній справі синам в поміч, не одну слезу з ока бідного брата витерли. Колись буде все славно, бо "рука Вседержителя-Бога все те списала. Нинішне горе безкрайне нашої безталанної України повинно нас підбальорити до здвоєння нашої охоти дати дальшу слушну поміч. Дотеперішні жертви се був неначе хвилевий запал він минувся але горе наших братів не минулось тисячі дітей-сиріт протягають до нас свої рученята і прошибають серце голосом кличу до нас, просять хліба. Українці, нам пора подумати про організована постійної помочи на тує съяту ціль. Я пропоную організоване по всіх кольоніях комітетів товариств які згнілилися головно постійною збіркою жертв для сиріт-діточок у нашій Вітчині; хай ті жертви не будуть і великі та нехай будуть постійні пр. що місячні а задивуєм в коротці своїх і чужих величию нашої жерво-любивості. Се наш нині обовязок, хто зна чи за якийсь час не заміниться доля що і звідси у нужді-голоді кликати мен до Вітчини ратуйте нас. Кождій у чим серцю бодай хоч іскорка любові рідного краю свого народу нехай гуртує кругом себе охочих нехай постійні, що місяця збирає і найменші жертви для наших любих дітей-сиріт. На нашій кольонії вже малий початок зроблений, після зарядження отця пароха Петра Процькова по всіх кольоніях, що місяця ходять наші діти з тацкою під час богослужіння у церквах тай збирають добровільні датки для своїх братанків сестричок-сиріток. Жертви сі будуть що три місяці вислані по черзі на руки наших Владик у Галичині. Вони бо стали батьками-опікунами тим бездомним сиротам. Крім сього треба ще і всюда по лініях творити подібні кружки милосердия а разом лучитись у більші комітети у наших містах — цен-

чи пили ви вже каву з української фабрики?

Зайдіть до Григорія Кушніра
кольонія Шавієр да Сільва.

Там дістанете: каву палену найліпшої якості, без домішок, ароматичного запаху.

Caffé Economico, preparada por Gregorio Kuchnir.
Xavier da Silva — corr. Papandua — Sta. Catharina.

Адвокат Dr. TRASYBULHO LINS-FILHO, у Прудентополі.

Принимає всякі справи цивільні, гандлеві, криміналні. Виготовляє інвентарі, арроляменти і прочі всякі справи входячі в обсяг адвокатури. Інтересанти най удаються до п. Вас. Лопатюка. Памятайте о сім, що всякі справи предкладаєте в українській мові.

Канцелярія містить ся:
Hotel Victoria — Prudentopolis.

Позір! — Позір!

ЛІНІЯ ІВАЇ І ОКОЛИЦЯ!

Linha Ivahy — Prudentopolis — Parana.

ОЛЕКСА МАРТИНЕЦЬ.

Поручаю всім Українцям мій новоотворений склеп. Найдешевші товари споживчі, знаряди до ужитку домашнього. Купую збіже герву і всякі продукти кольоніальні. Чого Вам потреба, купите і будете вдоволені. Жаден Українець не може оминути, а іти до свого Українця.

Alexandre Martynec.
Ivahy — Prudentopolis — Parana.

Як кожда добра справа так і ся нашла ворожих людей, що невдоволені у своїй заразумілості, намагаються розбити се народне діло. От і недавно зачали розкидати брехливі вісти, буцім то рядовий школінний фіскаль переглядаючи нашу школу замкнув єї за через се, що у нас не вчаться діти по португальськи. Певно, що таке сталобся,слиб тій ворожі нам люди були бразилійськими фіскалами; та на щастє вони такими не є і нашої школі ніхто ніколи не забороняв. Урядники бразилійські не є настільки темні, щоб противитись якій такій просвіті. На нашій кольонії не існує під сю по ру яка небудь школа урядова, якщо горе-тка людей своїм воштом буде школінний будинок, оплачує учителя, то уряд має тую гарячу роботу пишти замикаючи школу? Мігбі се зробити,слиб в нашій школі погорджувано тутейшим урядовим язиком, тимчасом у нас вчаться діти щоденно в португальській мові читання, писання та рахування. Що не вчимо більше з історії, географії Бразилії, алеж ми і не вчимо сего по українські та і за Україну. Бо вперед треба дитину вчити а, б, ц, і відтак к, л, м. Єсли наші кольоністи не спроможні вчити дитину довиці час і зализви дитини перейде буквар по піврічнім ходжинцю до школи вже відібривают лишаючи дитину науку на вониє пізніше, коли буде гріш та час, то в який спосіб вчити дітей дальших наук? Єще, якщо тутейші кольоністи, маючи

найбільший український скlep в Прудентополі

Василя Войтовича.

Продається по ціні уміркованій. Однока фірма, яка вдягопить Вас за Ваші гроши! Вступіть і переконайтесь, що то не коштує нічого.

Більший вибір найріжнородніших матерій, наймодніших кольорів касеміри, коців, готових убрань, чисто-вовняних пал, полотна, хусток, стяжок, капелюхів соломяних і сукняних, ниток до шиття, вишивання і ручних робіт, зимових шалів, перфум, перфумованого мила, скла, начинь кухонних, зеліза, машин до шиття, пороху, шроту, фугетів, славні пасти "Фаворіта" і шнурівок; книжок, та приборів шкільних.

НАПИТКИ КРАЄВІ І ЗАГРАНИЧНІ.

На складі завсідги: хміль, олій до фарб, сувічки мільові, а подстатком муки найліпших марок, солі, грубі, меленої і рефінованої столової; Sal Glauber, Sal amargo, нафти, тютюну, рижу, цукру, фарини кукурудзяної і мандьокової, фасолі, кави зернятами, незріваного смаю паленої і чай з Індії.

Завсідги сувіже насінє.

Продаю всім, з моєї власної цегольні ЦЕГЛУ, яку узнако за найміцнішу, найлекшу і найпрактичнішу до мурівания; ЧЕРЕПІЦЮ: витревалу, найменшої ваги, а найсильнішу. Скуповую на велику склю герву та інші краєві продукти.

Посідаю велике і рівне подвіре на заїзд, а наслучай потреби просторий, супокійний нічліг.

Wasilo Wojtowycz
Prudentopolis, Paraná, Brazil.

Д. Купови на розум, а людям доброї волі під розвагу.

(Продовжене.)

Друге: Кажете, що наші купці горді, що мають чужі товари на полицях і чужі гроші у шуфляді, а далі знова кажете, що в дорізонських вендярів зібрали 200 тисяч і єще, що як не знаємо де взяти гроші, то Ви скажете, що в банку. Гіпотекуйте свої товари а встанете гроши. І знова муши запитати Вас: що гіпотекувати, як се чужі товари?

Третье: Кажете: "Наші вендярі темні, 105 на 100 не уміє по португальські писати і що се має велике значене у гандлю. А далі, в тій же самій дописі: "чому ви і досі не заложили свого спілкового магазину?" Чи Ви, пане, бачили коли, щоб люди темні, не здібні провадити і малої бодеги, були здібні провадити спілковий магазин на велику склю? До сего забуваете пане, пишучи, що 105 на 100 не уміє по португальські добре писати, що ми маємо людів, що покінчили школи на бразилійських учителів. Отже не Ви самі мудрі, учени!

Четверте: Пишете, що ваші вендярі три-мають ся ще тільки патріотичним, свій до-

має се дивувати, як Ви самі тому причина. Для чого виключаєте одного тільки Семена Милика, коли знаєте, що в утось, котрій ще з Вами лічів безкорисно і до нині відбирає і висилає гадюки в імені Тов. Т. Шевченка на користь школи тогож товариства? Деруки, кажете, друтъ шкіру, се правда, але друтъ декотрі і з тих, що Ви їх на "дохтірів" вивчили, а решта, що вже від них научились. Бо що до дорізонського товариства, то оно не тільки, що нікого не обирає, але єще й лікаря оплачує, коли що тільки гадюк принес, що дастъ на ліки і лікаря заплатити. Розуміється, що сі, котрі можуть а не хочуть ловити гадюк і єще других до сего знеохочують, ті мусять платити і се є конечним для прикладу і для того, що дохід з гадюк є призначений на удержані школи і то виключно в користь кольонії а не місточкі, бо кольонії платять тільки половину платні за науку своїх дітей в порівнані до міщан. Скажіть пане, чи інакше є можливим?

Кажете, що ми навіть не спромоглисі відповісти Вам спільно, а поодиноко. Алеж просимо прочитати свою допись а переконаетесь, що Ви писали і кидали болотом на всіх наших купців в Бразилії. Значить, що ми мали з'їхатись десь з цілої Бразилії і відповісти Вам? Є се вже троха за бога то. А Ви як інтелігент, педагог, покровитель кооператив, і Ви не уважали за потрібне закликати в "Праці" наших вендярів

чок сиріт протягають до нас свої руки і прошибають серце голосом кличуто до нас, просить хліба. Українці, нам пора подумати про організовання постійної помочі на тую сьвяту ціль. Я пропоную організоване по всіх кольоніях комітетів товаристств які занялися головно постійною збіркою жертв для сиріт-дітів у нашій Вітчині; хай ті жертви не будуть і великі та некай будуть постійні пр. що місячні а задивуєм в коротці своїх і чужих величию нашої жерво-любивості. Се наш нині обов'язок, хто зна чи за якийсь час не заміниться долею що і звідси у нужді-голоді кликати мем до Вітчини ратуйте нас. Кождій у чий серцю бодай хоч іскорка любові рідного краю свого народу некай гуртує кругом себе охочих некай постійні, що місяця збирає і найменші жертви для наших любих дітей-сиріт. На нашій кольонії вже малий початок зроблений, після зарядження отця пароха Петра Процькова по всіх кольоніях, що місяця ходять наші діти з тацкою під час богослуження у церквах тай збирають добровільні датки для своїх братанків сестричок-сиріток. Жертви сі будуть що три місяці вислані по черзі на руки наших Владик у Галичині. Вони бо стали батьками опікунами тим бездомним сиротам. Крім сього треба єще і всюда по лініях творити подібні кружки милосердия а разом лучитись у більші комітети у наших містах — центратах, щоб в той спосіб повести з успіхом акцію ратункову для цвіту нашого Народу. Я надіюсь, що гадка Моя прийметься, що мій зазив підхоплять другі, що охотно приложать труду, для сього благогодного діла. Самі нас окружають кольонії як: Дорізен, Маллєт, Вера Гварані, Каразіньо, Росьо Ройс, Санта Круїс, Барра Фея, Крус Машадо могуть організуючись вспільно, немалу поміч сій справі праві принести. Лиш покинуті байдужність, недовірчість, вузку партійність, давні непорозуміння, роздори — для сеї акції єднаймось всі; ті висохлі з голоду, нужди дітів сирітські руки згортають нас всіх разом в одно!

Як певний, що „Праця“ дізволить місця в себе, щоб числити прилюдно ті, жертви для порядку та більшої заохоти для других.

Омелян Ананевич.

Дорізон 25. липня 1920.

Допись.

Хвальна Редакція „Праці“!

Прошу ласкаво помістити в »Праці« тих кілька слів про розлій нашого товариства «Український шкільний Союз» в Вера Гварані. Товариство наше числить 70 членів, не лише живе воно але і працює та розвивається. Утримує стало свою школу, уряджує з діточками вечірки — лотерії. Товариство се утворило на четвертій лінії філії. На загальних зборах на четвертій лінії вибрано комітет в склад котрого увійшли: Пилип Когут голова; Іван Кутинський каснер; Іван Цісюк писар; Михайло Барапюк і Василь Делянський, члени. Філії сесія формувалася як зовсім самостійне товариство, з'єднавши все в пороумінню і моральній злуці з товариством першим на лінії Gonsalves Junhor. Ухвалено дільше як підкорше приступити до будови шкільного будинку на дію ціль установлено тимчасову вкладку по 20 мілів. Вкладка до товариства на сей рік виносить по 2\$. На сей заклик наші Учнівські численні приступають до товариства і охотно дають свої вкладки на добро діло. Єсть надія що і по інших більших лініях в коротці утворяться подібні філії.

Лучімся Братя, бо в єдності сила, Годімся разом, щоб Ненька мила Україна наша єдина, Всміхнулася, бачучи сина В долі і в горі!

За заряд Товариства »Український Шкільний Союз«

Григорій Жук, голова. Іван Мазепа, учитель.

розуміlosti, намагаються робити се відроджене діло. От і недавно зачали розкидати брехливі вісти, буцім то рядовий шкільний фіскаль переглядаючи нашу школу замкнув її за через се, що у нас не вчаться діти по португальськи. Певно, що таке сталося, сліб тій ворожі нам люди були бразилійськими фіскалами; та на щасті вони такими не є і нашої школки ніхто ніколи не забороняв. Урядники бразилійські не є настільки темні, щоб противитись якій такій просувані. На нашій кольонії не існує під сю пошу як небудь школа урядова, еслиж горста людей своїм коштом буде шкільний будинок, оплачує учителя, то уряд має тую гарну роботу нищити замикаючи школу? Мігбі се зробити, сліб в нашій школі по-горджувано тутейшим урядовим язиком, тимчасом у нас вчаться діти щоденно в португальській мові читання, писання та рахування. Що не вчимо більше з історії, географії Бразилії, але ж ми і не вчимо сего по українські та і за Україну. Бо вперед треба дитину вчити а, б, ц, а відтак к, л, м. Їсли наші кольоністи не спроможні вчити дитину довший час і залиди дитина перейде буквар по піврічнім ходженню до школи іже єї відбирають лишаючи дальшу науку на колись пізнійше, коли буде гріш та час, то в який спосіб вчити дітей дальших наук? Єще, їсли тутейші кольоністи, маючи залиди 8 анкетний шакер з бідов обганяють пайконечніші потреби життя і не взмозіть нині удержати учителя з більшим образованням, поки що мусять вдоволити і так на якого їх стає! Їсли схочем чекати на той час, коли то ми будем в стані платити учителеви яких 150\$ місячно то раз, хто знає коли воно буде, а тимчасом діти наші остануться крайніми темняками, що не потрафлять ні підписатись, ні найпростішого рахунку не зроблять.

Будо у нас в понеділок Зелених Свят велике віче, яке скликав отець Ананевич, і на сім вічу окрім інших точок широко обговорювано і справу нашої рідної школи. Говорив іменно п. Валентін Куц, як при помоці торговельних спілок важе не трудно удержати і лучшу свою школу. Чому мимо так гарно відбутоого віча, мимо заохоти до сеї справи отця духовного народі до сього не дуже рвесь, годі ясно зрозуміти та відповісти. Одні є за тим дуже, але сих залиди кілька; інші хтіли, але самі ані рухнувшись, єще в інші, а сих найбільше, бояться пуститися плисти тою широкою водою; знов інші кажуть почекаймо трохи побачимо як випаде проба на Каразіньо. Ми надіємся, що справа та не піде без овочу, если лиши найдутся до проводу люди і розумні і чесні, та если потрафлять заскати у народі довіре. Тоді дісно організація шкільно-торговельна стане у нас кріштою нашого народного життя. Але погано не видаймо букваря, удержуймо школи які можем і будьмо певні, що тутейшій республіканські уряд не заборонить нам вчити дітей наших читати, писати та рахувати для того лінії, що ми не вміємо вчити їх географії, історії, археології і таке інше.

Лучімся Братя, бо в єдності сила, Годімся разом, щоб Ненька мила Україна наша єдина, Всміхнулася, бачучи сина В долі і в горі!

За заряд Товариства »Український Шкільний Союз«

Григорій Жук, голова. Іван Мазепа, учитель.

Вера Гварані лип 20.7 1920

розвагу.

(Продовжене.)

Друге: Кажете, що наші купці горді, що мають чужі товари на полицях і чужі гроші у шуфляді, а далі знова кажете, що в дорізенських вендярів зібрали би 200 тисяч! і єще, що як не знаємо де взяти гроши, то Ви скажете, що в банку. „Гіпотекуйте свої товари а дстанете гроши. І знова муши запитати Вас: що гіпотекувати, як се чужі товари?

Третье: Кажете: „Наші вендярі темні, 105 на 100 не уміє по португальські писати і що се має велике значінє у гандлю. А далі, в тій же самій дописі: „чому ви і досі не заложили свого спілкового магазину?“ Чи Ви, пане, бачили коли, щоб люди темні, не здібні провалити і малої бодеги, були здібні провадити спілковий магазин на велику скалу? До сего забуваєте пане, пишучи, що 105 на 100 не уміє по португальські добре писати, що ми маємо люді, що покінчили школи на бразилійських учителів. Отже не Ви самі мудрі, учні і умієте по португальські, але суть єще і другі тільки менше крикливи.

Четверте: Пишете, що наші вендярі тримають ся ще тільки патріотичним „свій до свого“, але як старі кольоністи минуть ся, то тоді вже все пропало для наших вендярів, а навіть радите вже тепер покинути свого Івана та Антона і тим змусити їх іти фойсувати і помагати годувати Турка. Дуже добре, некай буде і по Вашому, тільки прошу сказати, яким чудом удержують ся вже тут много згадані наші купці між чужими? Чайже не скажете, що патріотичним зазивом „свій до свого“, бо там своїх майже нема!

Кажете, що наші упадають скоро, не можучи відергати конкуренції. А Ви думаете, що тільки наші упадають? Ану, прошу почислити кілько наших упало за 25, т. е. за сей час, як ми тут у Бразилії, а кілько польських? І то тільки тут на кольонії Ріо Кляро! Але нащо Вам сим голову сушити, Ви занадто високо себе ставите, щоб такими благими справами займатись; то вже я потруджусь і Вам скажу: отже польських склепів упало 25 а 7 українських. Деж тут правда? Дальше представляєте на прямірі яку користь малиб кольоністи ідучи купувати до Поляків нпр: до Дзецинного і то ріжницю двох мільрейсів на штучні потони; тепер знова в дописі „Моїм мудрим противникам“ нарікасте, що Дзецинний вівіз аж 500 тисяч з М. Маллєту за 5 літ! Правда, що Ви, як звичайно, не надумуючи переборти аж на 400 тисяч? А всеж таки Ви радите іти до Дзецинного а потім знов нарікасте, що за богато деруть наших кольоністів і кричите нащо даються літери, що виглядає „бері і не рухай“ — чи не так?

У дописі „Дохтори від гадюк“ кажете, що Вас адивувало, коли Ви вернули до нас по трох літах, що наможилось тільки дохторів і то кождий для особистої користі. Дивне диво! Чи як Ви пане покидали Дорізон, не була ся справа гадюча т. е. відбране і відслане гадюк все в руках дорізенського шкільного товариства? Чи не Ви перші (будучи вже при службі залізничні) Мимо протесту зі сторони товариства, спрavedили кілька сприсок і більше як сто фляшинок ліків і роздались ріжним приватним особам. Чи не Ви пізнійше заохочували устно і листовно ріжні особи, аби винесли гадюки на власну руку? Чому Вас

ще з Вами лічив безкорисно і до нині відбирає і висилає гадюки в імені Тов. Т. Шевченка на користь школи тогож товариства? Деруни, кажете, друтъ шкіру, се правда, але друтъ декотрі і з тих, що Ви їх на „дохторів“ вивчили, а решта, що вже від них научились. Во що до дорізенського товариства, то оно не тільки, що нікого не обдирає, але єще й лікаря оплачує, коли хто тільки гадюк принес, що дасть на ліки і лікаря зплатити. Розуміється, що сі, котрі можуть а не хочуть ловити гадюк і єще других до сего знеохочують, ті мусять платити і се є конечним для прикладу і для того, що дохід з гадюк є призначеній на удержані школи і то виключно в користь кольонії а не місточка, бо кольо ністі платять тільки половину платні за науку своїх дітей в порівнанню до міщан. Скажіть пане, чи інакше є можливим?

Кажете, що ми навіть не спромоглись відповісти Вам спільно, а поодиноко. Алеж просимо прочитати свою допись а переконаєтесь, що Ви писали і кидали болотом на всіх наших купців в Бразилії. Значить, що ми мали з'їхатись десь з цілої Бразилії і відповісти Вам? Є се вже трохи за багато. А Ви як інтелігент, педагог, покровитель кооператив, і Ви не уважали за потрібне закликати в „Праці“ наших вендярів десь на з'їзд щоб спільно обговорити, таку важну справу, як гуртовий магазин, як згуртоване всіх наших купців до спільної праці розібрati всі причини длячого наші купці зле стоять і то переважно між своїми? Ви уважали за вистарчує назвати гордими, дерунами, злодіями або блазнями!

Чи Ви знаєте, що нищить наших купців найгірше? То не се, що они купують в Карнесіялі, Романі і других, не думайте, що інші купують у других. Нема одного вендяра і з чужинців (тут в Дорізоні і М. Маллєті), щоб спроваджав нпр. муку з Аргентини, цукор з Пернамбуко, нафту з Америки, фазенду ріжного рода впрост з фабрики. Правда, купують муку в бразилійських млинах і деякі товари впост з фабрики, алеж се роблять інші. Тілько з цею ріжницею, що они не продають на фіядо або дуже мало, а маючи готівку, купують там, де хотять і коли їм вигідно, значить они використовують знижку цін; купуючи в більші скількості, а коли ціна піднесеться відпродуєть другим менчим. При тім заробляють нераз більше гуртовно, як сей останній потрібно. Наш вендяр не маючи готівки, не може використати знижки цін, не може купити там, де хоче, тільки там, де продадуть, хоч й дорозше. Кількох таких нагод трафляється навіть дуже часто, де наш вендяр мігби заробити, коби лиш гроши! А чому ж не мають гроши; чому чужі мають? — спітає між таки Ви радите іти до Дзецинного а потім знов нарікасте, що за богато деруть наші кольоністів і кричите нащо даються літери, що виглядає „бері і не рухай“ — чи не так?

(Дальше буде)

Ширіть „ПРАЦЮ“ б я тебе,

Чи Ви вже були коли у склепі НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого склепу, що его отворив єще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стації зелізничої.

В його склепі знайде кожий Українець найлучший і найдешевший то вар. О сім переконається кожий, хто вступить в хату Никиги Доняка. Простора сала повна Seccos e Molhados, зеліза, ріжнородна фасенда, товари споживчі і т. д. — а все по ціні найприступнішій. Переїзджаючі можуть переночувати, або в бараку, або в салах на горі помешкання. Ті, що мали до діла зі склепом Н. Доняка, є вдоволені з єго товару.

Купую герву-матте і інші продукта кольоніальні.

До кожного потягу висилася власний віз, а в разі потреби винаймається фіра до Прудентополя і кольонії Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Doniak — Iraty — Paraná.

CAIXA
POSTAL
246.

BEBAI AS CERVEJAS DA ATLANTICA

Atlantica

Luzitana

Curitibana

Porter

TELEPHONE 454.

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСТЬ — ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. В.
(ул. Irvassu — Куритиба) ???

ПІВА:

ясні:
Атлантика
Люзитана
Гамбурго
Куритибана
Паранаенсес

темні:
Мюнхен
Кульмбах
Демократа
Портрет

НАПИТКИ:

Атлантиста
Більц
Вода Столова
Женжібр
ГАЗОЗИ з:
Цитрини
Абакаші
Черешень
Малин
Помаранч
Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і пластиною найлучші ціни!

Роздаємо насінє ячменю за контрактом або продаємо вибране насінє ячменю!

Сухі дріжджи Атлантики є найлучші і економічні.

Екстракт з солоду, се найлучше лікарство проти кашлю і відновлюючий сили.

в кольонії Вера Гварані.

Продаємо ріжнородні продукти по найнижчій ціні.

Купуємо усякі продукти кольоніальні, як герву-матте, обручі з тімбо, кору з брамомуні, віск, масло кури, і т. д.

На складі єсть кава, пукор білий і жовтий, сіль мілка і груба, риж, капелюхи сукняні і соломянні, і т. д.

Chrunc & Irmão
Vera Guarany — Paulo Frontim, Paraná.

УКРАЇНСКИЙ СКЛЕП

Івана Мойси

В Марешаль Маллет
ріг ул. Тараса Шевченка і Dr. Franca.

Спрадає ріжнородні продукти по найнижчій ціні. Купує усякі продукти кольоніальні, а найцікавше, що платить додросше як другі склепарі.

ПП. З КОЛЬОНІЇ прошу прийти у мій скlep і спробувати, чи те, що кажу, правду кажу? Я сьвідомий, що переконаєсь, що кажу правду!

João Moisa
Marechal Mallet Paraná

костя одні в Антоніо Ревоусас — ПАРАНА. Один з найбільших і найстаріших склепів у цілій муніципалітеті Іраті

Продаю товари ріжнородні — яких справді хотят забажає — ФАЗЕНДА — ЗЕЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні і усе, що потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Напитки ріжнородні. Скуповую герву, споживчі товари. Капелюхи — стрільні артикули — окраси зі золота як брошки, перстені, ланцушки до годинників і т. д. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odreckyi
Antonio Rebouças Paraná

В. КУНІСИН

ІПРАНГА гважувіра ПАРАНА

Поручаю мій скlep при фабриці КАП ФЛЯШКОВИХ, купую всякі продукти країні, продаж гуртовна і детайлічна.

W. KUHN & FILHO

Guajuvira Paraná

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

Одрецький — Козакевич

IPATI

ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям з Іраті, як і з подальших окраїн, наш скlep, який є завсіди заохочений у найріжніші товари так країні, як і заграниці, найлучшої якості. Великий вибір ріжнородних матерій, коців, капелюхів, вовняних пал, хусток, білого полотна, черевики з фабрики Фаворіта, осотові вовняні убрая і багато інші товари галантарійні.

НАЧИНЕ КУХОНЕ — ЗЕЛІЗО.

Має завсіди на складі велику скількість: МУКИ пшеничної / житної і кукурудзяної, ЦУКОР жовтий і білий. Каву в зернатах і мелена, СІЛЬ НАФТА, ОЛІЙ, ріжнородні ФАРБИ, КОНСЕРВИ, ГОРІВКА з Моретес, напитки країні і заграниці.

Скуповуємо герву — віск і мід для ПП. Каросників є портера, січки і кукурудзи не брак.

Продаж детайлічна і гуртовна

Для прибувших зелізницю нічліг.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА.

ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

На послуги Шановної Публіки. Телеграфічна адреса: "Kozak" Iraty.